

Rijkswetgevoordiger voor de
openbare lichamen
Bonaire, Sint Eustatius en Saba

> Retouradres Postbus 357 Kralendijk Bonaire, Caribisch Nederland

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Aan de Minister H. de Jonge
Turfmarkt 147
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Rijkswetgevoordiger

Postbus 357
Kralendijk
Bonaire, Caribisch Nederland
www.rijksdienstcn.com

Contactpersoon

Secretariaat Bonaire

T+599 7158304

Rijkswetgevoordiger@rijksdienstcn.com

Kenmerk

Rv/24u/005

Datum: 16 februari 2024

Betreft: Consultatie voorstel Wet bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur tweede tranche.

Geachte minister De Jonge,

Ik heb als de waarnemend Rijkswetgevoordiger met belangstelling kennis genomen van het wetsvoorstel met betrekking tot het bevordering integriteit en functioneren decentraal bestuur tweede tranche. Dit wetsvoorstel beoogd tevens harmonisatie van integriteitsnormen voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba. Met het oog op deze gelijktrekking wens ik het volgende onder uw aandacht te brengen.

Ik beaam dat er in het politiek- bestuurlijk apparaat van de eilanden meer aandacht moet zijn voor het onderwerp integriteit. Het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) heeft recentelijk onderzoek gedaan naar de aard en omvang van ambtelijk- bestuurlijke integriteitschendingen op de BES- eilanden. Ik constateer dat er nog ruimte bestaat om de aanbevelingen uit dit rapport in beschouwing te nemen ter aanvulling van dit wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel heeft drie belangrijke doelen. Ten eerste het wettelijk voorschrijven van een belangrijke processtep in het benoemingsproces van wethouders (lees: eilangedeputeerden) al voorafgaand aan de benoeming een centrale plaats te geven. Voorts biedt het wetsvoorstel meer duidelijkheid en waarborgen voor de betrokken kandidaat- bestuurder zelf. Ten slotte beoogt het wetsvoorstel duidelijkheid te scheppen over de verschillende verantwoordelijkheden en afhankelijkheden.

Voor de openbare lichamen betekent dit wetsvoorstel dat vergelijkbare regels van Europees Nederland met betrekking tot integriteitsnormen op de eilanden gesteld zullen worden voor de uitvoering van een risicoanalyse en de omgang met financiële belangen.

Door een risicoanalyse voorafgaand aan de benoeming van een gedeputeerde op de openbare lichamen wettelijk mogelijk te maken, wordt uiteraard de bestuurlijke integriteit bevorderd. Het is een instrument om de risico's van niet-integer handelen te mitigeren. Niet alleen binnen het apparaat zal er een bewustwording worden gecreëerd maar ook naar buiten toe richting de bevolking. Zoals de memorie van toelichting aangeeft, is een goed functionerend en integer openbaar bestuur cruciaal voor de samenleving en dat is van groot belang voor het vertrouwen van mensen in de politiek.

Datum
16 februari 2024

Dit wetsvoorstel brengt voor de openbare lichamen tevens met zich mee dat een aantal normen die nu alleen gelden voor de openbare lichamen en die staan gewaarborgd in de Wolbes komen te vervallen. Zo wordt onder andere voorgesteld dat het specifiek verbod op bloed- en aanverwantschap tussen leden van het bestuurscollege komt te vervallen.

In het rapport van het WODC wordt geconstateerd dat op de Caribische eilanden de ambtelijke en bestuurlijke integriteit schendingen zich vooral bevinden tussen politieke patronage, sociale omkoping en netwerkcorruptie. Met het oog hierop geef ik u in overweging om een bredere beschouwing plaats te laten vinden omtrent deze kwetsbaarheid. Niet alleen in de Caribische gebieden maar ook in de kleinere gemeentes van Europees Nederland is het alleen maar al voor de beeldvorming gevoelig als twee a drie wethouders in familierechtelijke betrekking tot elkaar staan. Mijns inziens kan nader worden toegelicht hoe deze sensibiliteit in Europees Nederland is gewaarborgd en of deze waarborgen ook op de Caribische eilanden kunnen worden doorgevoerd.

Aan de andere kant onderken ik dat bij de volksvertegenwoordigers een cruciale taak is weggelegd om in alle zorgvuldigheid te beslissen tot het al dan niet-benoemen van een kandidaat- bestuurders. Ook heeft de Raad de bevoegdheid om een bestuurder te ontslaan bij het ontbreken van vertrouwen.

In de memorie van toelichting op het wetsvoorstel staat opgenomen dat de kans bestaat dat de impact van de uitvoering van een risicoanalyse niet gering is voor de reputatie van de kandidaten, hun (politieke) loopbaan of financiële belangen. Daarom beoogt dit wetsvoorstel ook garanties te creëren om deze impact te verzachten. Zo wordt er van te voren kenbaar gemaakt wat de reikwijdte van de uitvoering van de risico analyse betreft.

Ongetwijfeld is de impact op de eilanden vele malen groter door de kleinschaligheid en de territoriale grenzen van de eilanden. Daarbij speelt ook nog een rol dat sneller dan in Europees- Nederland persoonlijke kwesties politiek worden gemaakt met alle gevolgen van dien. Daarom geef ik u in overweging te bezien of een extra waarborg gecreëerd kan worden ter bescherming van (de privacy van) de kandidaten.

De rol die de Gezaghebber bij de uitvoering van de risico analyse heeft, is mijns inziens niet onlogisch. Echter zijn de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de Gezaghebber afhankelijk van de herziening van de WolBES en FinBES. Wel wil ik signaleren dat bij het beleggen van rollen, taken en verantwoordelijkheden bij de Gezaghebber er rekening moet worden gehouden met de positie van de Gezaghebber als solist in een kleine gemeenschap waar (externe) invloeden, zoals politiek druk, een rol kunnen spelen.

Datum

16 februari 2024

Tot slot nog een algemene opmerking. In 2010 is er een bewuste keuze gemaakt om de bepalingen in verband met de waarborging van integriteit op te nemen in de WolBES. In de initiatief wet is niet aangegeven op basis van welke argumentatie is besloten om deze bepalingen af te schaffen. Daarom adviseer ik om nadere motivering in de memorie van toelichting over de inhoudelijke toepasselijkheid van het wetsvoorstel op de Caribische eilanden op te nemen. Dit laatste ook rekening houdend met de aanbevelingen uit het WODC rapport.

Ik ben voorstander van het wettelijk bevorderen van integriteit en functioneren van het decentraal bestuur. Hiermee wordt de volksvertegenwoordiger al voor de benoeming van een kandidaat voor het bestuurscollege in positie gebracht. Het geeft de Raad een instrument om te bevorderen dat integer- en deugdelijke bestuurders worden benoemd.

Hoogachtend,

Wvd. Rijksvertegenwoordiger